

עיר התורה שקרובה אליך

מרדכי מלכא

רב ואב"ד עיה"ק אלעד ת"ו

יו"ר ועדת סת"ם העולמית

הרבנות הראשית לישראל

לשכת הרבנות הראשית אלעד. הרצליה

בד"צ אלעד*בתי הוראה*שרותי דת*רישום נישואין*כשרות*מקואות*עירובין

The office of Rabanoot Eled – in hesd of Rabbi MORDECHAI MALKA

המלך

פרשת ויקהל?

אור

מהיא מידת אהבת הזולת

שמות (פרשת ויקהל) פרק לו פסוק טו ויהיו הכרבים פְּרָשִׁי כְנָפִים לְמַעַל סַכְכִּים בְּכַנְפֵיהֶם עַל־הַכְּפֹרֶת וּפְנֵיהֶם אִישׁ אֶל־אָחִיו אֶל־הַכְּפֹרֶת הָיוּ פְּנֵי הַכְּרָבִים:

שאלות:

שואלת הגמרא במסכת בבא בתרא דף צט ע"א שבמשכן כתוב שעשו את הכרובים פניהם איש אל אחיו ואילו בבניין בית המקדש של שלמה המלך כתוב בדברי הימים ב פרק ג פסוק יג כְּנָפֵי הַכְּרָבִים הָאֵלֶּה פְּרָשִׁים אֲמוֹת עֶשְׂרִים וְחָם לַעֲמֻדִים עַל־רִגְלֵיהֶם וּפְנֵיהֶם לְבֵית: מדוע שלמה לא עשה כמו במשכן? עוד יש להוסיף ולשאול על המבואר בפרשת תרומה פרק כה פסוק (כב) וְנוֹעַדְתִּי לָךְ שֶׁם וְדַבַּרְתִּי אֵתְךָ מֵעַל הַכְּפֹרֶת מִבֵּין שְׁנֵי הַכְּרָבִים אֲשֶׁר עַל־אֲרוֹן הָעֵדוּת אֵת כָּל־אֲשֶׁר אֲצַוֶּה אוֹתְךָ אֶל־פְּנֵי יִשְׂרָאֵל: מדוע קולו של השם יתברך יצא מעל הכפורת מבין שני הכרובים, לכאורה יותר ראוי שקולו של השם יתברך יצא מתוך הארון שבו נמצאים לוחות הברית ולא מעל הארון?

מוסכמות החברה:

כאשר נתבונן במוסכמות החברה למה קוראים אהבה, כל מה שהאדם אוהב כגון האדם אוהב דבר מאכל מסויים או סגנון בישול או טעם מסויים או קינוחים או לטייל ולראות מראות שמעניינות אותו וכן על זה הדרך האדם רגיל בלשונו לומר שהוא אוהב כך וכך, והרי כאשר נתבונן במעשיו אינו אלא ביטוי של אנוכיות מה ערב לחיכו או למראה עיניו כך שבמילים אחרות הוא אוהב את עצמו וכל מה שערב לו הוא אוהב ליהנות ממנו, נמצא שאינו אוהב את המוצר או התבשיל או כל דבר שערב לו שהרי הוא משתמש בו ומכלא אותו למלא את סיפוקו ואם כן הוא אוהב את עצמו, כך באהבת הזולת יש אהבה ויש אהבה שהרי בדרך כלל האדם אוהב את חברו בגלל טובת הנאה שיש לו ממנו להיות בחברתו מאיזה סיבה שלא תהיה, ואינה ביטוי לאהבת הזולת באמת אלא אוהב את עצמו ליהנות מחברתו, אולם התורה מלמדת אותנו מהוא מושג של אהבה אמיתית כאשר נבאר.

בריאת העולם להטיב עם בני אדם:

הקדמה ראשונה. נקדים ונאמר בכדי להבין את המסר מפרשתנו שבעצם תכלית בריאת העולם מפני שרצון השם יתברך להטיב עם הבריות, מאחר שאין הבורא יתברך נצרך לבריות, אלא כיון שמהותו יתברך כולו טוב רוצה להטיב, ולכן העולם מושתת על החסד וכמו שאמר דוד המלך בתהלים פרק פט פסוק ג) פִּי־אֲמַרְתִּי עוֹלָם חֶסֶד יִבְנֶה. ואמרו חז"ל במכילתא דרבי ישמעאל בשלח - מסכתא דשירה פרשה ט. והעולם מתחלתו לא נבנה אלא בחסד, שני כי אמרתי עולם חסד יבנה וגוי' (תהלים פט ג): והוסיפו חז"ל במסכת אבות דרבי נתן נוסחא א פרק ד. בביאור דברי התנא שהעולם עומד על גמילות חסדים כיצד, הרי הוא אומר כי חסד חפצתי ולא זבח (הושע ו' ו'). וכו' פעם אחת היה רבן יוחנן בן זכאי יוצא מירושלים והיה ר' יהושע הולך אחריו וראה בית המקדש חרב אמר ר' יהושע אוי לנו על זה שהוא חרב מקום שמכפרים בו עונותיהם של ישראל. א"ל בני אל ירע לך יש לנו כפרה אחת שהיא כמותה ואיזה זה גמילות חסדים שנאמר כי חסד חפצתי ולא זבח (הושע ו' ו'). שכן מצינו בדניאל איש חמודות שהיה מתעסק בגמילות חסדים. ומה הן גמילות חסדים שהיה דניאל מתעסק בהם וכו' היה מתקן את הכלה ומשמחה, ומלווה את המת, ונותן פרוטה לעני. וכן כתב בספר החינוך פרשת אם כסף מצוה סו 1. בביאור מצוות הלואה לעני. שרצה האל להיות ברואי מלומדים ומורגלים במדת החסד והרחמים, היות והשם יתברך רוצה להטיב לעולם. וכך הם דברי דעת תבונות הרמח"ל סי' ח: כי האל ית"ש הוא תכלית הטוב ודאי ואמנם מחק הטוב הוא להטיב וזה הוא מה שרצה הוא ית"ש לברוא נבראים כדי שיוכל להיטיב להם כי אם אין מקבל הטוב אין הטבה. וכן כתב מהר"י ב"ספר עץ חיים בהקדמה שער הכללים פרק ראשון: כשעלה ברצונו יתברך שמו לברוא את העולם כדי להיטיב לברואיו ויכירו גדולתו ויזכו להיות מרכבה למעלה להדבק בו ית' ע"כ. עולה ומתבאר בביאור הפסוק עולם חסד יבנה משמעותו לשני פנים, הראשון. שהשם יתברך הטוב ברא את העולם להטיב ולעשות חסד עם הבריות, והשני. שהשם יתברך מקיים את העולם על ידי עמוד החסד בין הבריות שאחד מטיב עם השני כדרכו של הבורא יתברך, וכמו שכתב תנא בפרקי אבות שהעולם עומד על שלושה דברים תורה ועבודה וחסד, ואכן בבריאת העולם נוסד רק על עמוד החסד מאחר ועדיין לא היה לא תורה ולא עבודה ורק חסד מקיים את העולם.

האדם נולד ביד סגורה ונפטר ביד פתוחה:

הקדמה שניה. שהאדם נולד מטבעו להיות אנוכי ובראש מעיינו הדאגה העצמית וכל כולו בוסס בתוך ההתמודדות להצליח בים הסוער של החיים לבסס את עצמו בפרנסה ולמלא כל צרכיו ומרגיש בזה שזה אדגר החיים, אך עליו להפנים שהמציאות שאדם נולד ערום בלי כלום וחוזר ערום בלי כלום כך שעיקר הצלחתו במה שהצליח להטיב עם הבריות ועשה חסדים ומעשים טובים שזה מה שנשאר לאדם וזה תכליתו כמבואר בחז"ל אמר שלמה המלך בחכמתו בקהלת פרק ה פסוק יד) פֶּאֶשֶׁר יֵצֵא מִבֶּטֶן אִמּוֹ עָרוֹם יָשׁוּב לָלֶכֶת פֶּשֶׁבַע וּמְאוּמָה לֹא־יֵשָׂא בְּעַמְלּוֹ שִׁלְדָּב בְּיָדוֹ: ואמרו על כך חז"ל במדרש קהלת רבה (וילנא) פרשה ה א-יד גניבא אמר משל למה הדבר דומה לשועל שפגע בכרם שהיו בו הרבה ענבים טובים ניסה השועל להכנס לכרם לקחת פירות אבל לא יכל להכנס היה שמן מדי מה עשה צם שלושה ימים ונכנס, לאחר מכן ניסה לצאת החוצה ולא יכל מה עשה צם שוב שלושה ימים ויצא, עמד השועל ופנה לכרם ואמר איי כרם כרם מה נאים פרותיך ומה מתוקים הם הפירות שלך מתוקים הפירות שלך נהדרים יש לך מראה טוב אבל מה אני הרווחתי ממך הרי ריקם באתי וריקם יצאתי. תני בשם רבי מאיר כשאדם בא לעולם ידיו הן קפוצות כלומר כל העולם כלו שלי הוא אני נוכלו, וכשהוא נפטר מן העולם ידיו הן פשוטות כלומר לא נחלתו

עיר התורה שקרובה אליך

מרדכי מלכא

רב ואב"ד עיה"ק אלעד ת"ו

יו"ר ועדת סת"ם העולמית

הרבנות הראשית לישראל

לשכת הרבנות הראשית אלעד. הרצליה

בד"צ אלעד*בתי הוראה*שרותי דת*רישום נישואין*כשרות*מקואות*עירובין

The office of Rabanoot Eled – in hesd of Rabbi MORDECHAI MALKA

מן העוה"ז כלום, שכן שלמה אומר כאשר יצא מבטן אמו ערום ישוב ללכת כשבא ומאומה וגוי ע"כ. **מבארים הז"ל** ששלמה המלך מלמדנו בחכמתו כיצד האדם צריך לחשוב לנווט את חייו בעולם, שכל אדם מורידים אותו לכאן ערום מגיע לכרם וחי שבעים או שמונים או מאה שנה וחושב לכבוש את העולם כי נולד עם יד סגורה, ולבסוף חייו כאשר נפרד מהעולם אומר לעוה"ז מה נאים פרותיך עולם הזה מה מתוקים פרותיך אבל ערום באתי וערום יצאתי ונפטר עם יד פתוחה, אם היה לנו קצת יותר שכל היינו לומדים מטעות השועל שנכנס ואכל וחזר והתענה על כל מה שאכל, אבל אם היה משכיל היה צריך להיכנס לכרם לקטוף ולזרוק החוצה ואחר כך היה יוצא ואוכל, כך הנמשל זה האדם אם לא ישכיל לנצל את ימיו עלי אדמות ויספק רק צרכיו הרי נכנס לעולם ערום ויצא ערום אבל המשכיל יעשה חסדים עם אחרים ומעשים טובים ואלה הזכויות שישאר לו.

פניהם איש אל אחיו כשעושים רצונו של מקום:

אחר שני ההקדמות כאשר נבין שכל תכלית ומטרת בריאת העולם והבריות הוא בכדי להטיב ולהיות מטיב ולעשות חסד עם הזולת, ואלו אשר כל מאודם ומאוויים לבסס עצמם בהשגת צרכיו יבינו עד כמה טועים מאחר והאדם נולד ערום מכל בלי שום דבר ואף נפרד מהעולם כמו שבא ללא כל מה שעמל, הרי שיפנים ויבין שתכליתו להטיב עם הבריות כהנהגת הבורא יתברך, ובה נוכל להבין את עניין הכרובים ואשר דווקא מבניהם השכינה מדברת, היות וכבר הגמרא עומדת על שינוי הכרובים במקדש מהמשכן ונחלקו בזה חכמים **כמבואר בגמרא בבא בתרא דף צט ע"א** כיצד הן עומדין רבי יוחנן ור' אלעזר חד אמר פניהם איש אל אחיו וחד אמר פניהם לבית, ולמ"ד פניהם איש אל אחיו הא כתיב ופניהם לבית? לא קשיא **כאן בזמן שישראל עושים רצונו של מקום כאן בזמן שאין ישראל עושים רצונו של מקום ע"כ. 2. וביארו הרשב"ם וכן ביד הרמ"ה בזמן שישראל עושים רצונו של מקום היו פניהם איש אל אחיו להראות חיבת ישראל לפני המקום, ובזמן שאין ישראל עושים רצונו של מקום היו פניהם אל פני הבית להראות שלא היו מסתכלין זה בזה אלא כשנים שאיבה ביניהן. מתבאר מהאמור כי בכדי שתשרה שכינה בעם ישראל חייב את אהבת הזולת כעין הכרובים אשר פניהם איש אל אחיו שהכוונה בזה שיהיה בראש מעייניו של כל אדם דאגת הזולת ולראות מה טובתו של השני ולזה קוראים אהבה, ולא אהבת עצמו שיעשה כל מה שהוא אוהב בהיות וזו אנוכיות ואהבת עצמו ולא אהבת הזולת, מאחר ולא כל מה שטוב לו טוב לשני וביטוי לאהבה אמיתית היא כאשר עושה מה שטוב לשני, לכן פניהם איש אל אחיו חושב על הצרכים של השני, אחרת כל שהמצב שכל אחד דואג לעצמו וזה הפירוש פניהם אל הבית שכל אחד פניו לצרכי ביתו, הן מוגדרים בגדר אין עושים רצונו של מקום והשכינה מסתלקת, וכמאמר חז"ל לא נחרב בית המקדש אלא בעבור שנאת חיים ולא יבנה אלא בעבור אהבת חיים. ולזאת קולו של השם יתברך יוצא דווקא מבין הכרובים מעל הכפורת המסמל את אהבת הזולת כי בלעד זה אפילו יהיה תורה אין השכינה שורה.**

דברי חז"ל במצוות ואהבת לרעך:

ובזה יובן היטב דברי הלל הזקן, שהנה כתוב בתורה ויקרא פרק יט פסוק (יח) לא תקם ולא תטר את בני עמך ואהבת לרעך כמוך איך? והנה: ומבואר במסכת שבת דף לא ע"א 3. באותו גר שרצה להתגייר על מנת שילמד אותו את כל התורה בעומדו על רגל אחד ואמר לו הלל כתוב תורה ואהבת לרעך כמוך, פירושו מה שאתה שונא שיעשו לך אל תעשה לחברך זה כל התורה.

ביאור דברי הלל ומקורם מהכרובים:

ויש להקשות על הלל הזקן רבן של כל התנאים הנ"ל אשר הוא שורש ליסוד ואהבת לרעך, כיצד הלל מפרש את הפסוק ההיפך ממשוטו, כיון שהתורה מדברת על אהבה חיובית, ואילו הלל מדבר על השלילי, וכן תלמידו רבי יונתן בן עוזיאל המשיך כדברי רבו לתרגם את הפסוק באופן שלילי: **אולם הלל הזקן** למד וביאר את הפסוק כפי שהתורה רומזת לנו בכרובים שבכדי שיחשב שבני ישראל עושים רצונו פירושו כמו שהוא ברא את העולם להטיב עם הבריות למרות שלעצמו אין לו כלום מכך, כך רצונו שהבריות ידבקו בדרכיו כדכתיב והלכת בדרכיו להיות מטיב עם הבריות שזה קיום ותכלית העולם והאדם בעולם, ומתי נחשבת טובה עם הזולת כאשר זה טוב לזולת ולא מה שטוב לעצמו, לכן ביאר את ציווי התורה הלל הזקן בצורה הפוכה שהמבחן שאדם לא יעשה לשני מה שלא רוצה שיעשו לו, כך שאין לעשות אלא מה שטוב לזולת וזו מצוות ואהבת לרעך כמוך.

ביאור האבן עזרא והרמב"ן להיות אהוב לחברו ולא אוהב את חברו:

ובנוסף לכך ביארו הראשונים דברי הלל בפסוק מדקדוק הלשון, **האבן עזרא אשר כתב** לדקדק על לשון הפסוק, קשה לו מדוע כתוב בלמ"ד ולא מספיק לכתוב ואהבת רעך בלי למ"ד, אלא בהכרח שהכוונה שצריך לאהוב מה שטוב לפי רצון חברו. **והרמב"ן** הוסיף לדקדק שלא נכתב "את" רעך אלא לרעך, ללמדנו שהאהבה שהתורה מבקשת מאיתנו לעשות מה שטוב לרעך ולא מה שטוב לך, בהיות ואם אדם יעשה לחברו מה שטוב לעצמו אינו בהכרח שטוב לחברו ואולי אפילו מצער ולזאת דקדקה התורה בניסוח המצווה, ומדקדוק זה ביאר הלל את מה שאמר לגר דסני עלך לא תעביד לחברך שזה כוונת התורה שתחשוב מה טוב לזולת ולא מה טוב לעצמך.

הנהגת השם עם האדם כמנהגו:

וכתב במעינות הנצח ואהבת לרעך כמוך אני ה'. (שם). **אומר הבעש"ט**: כתוב ה' צלך ה' הוא כצילו של האדם, וכמו שצילו של האדם עושה רק מה שהוא עושה כך גם ה' מתנהג עם האדם כמו שהוא נוהג כלפי אחרים; אם הוא גומל חסדים ואוהב אפילו כאלה שאינם ראויים לאהבה גם ה' יאהבנו ואע"פ שאינו ראוי לכך: "ואהבת לרעך משום ש"כמוך אני ה' כמו שאתה תתנהג כן גם אתנהג.

אהבה התלויה בדבר:

וזו כוונת התנא **במסכת אבות פרק ה משנה טז** כל אהבה שהיא תלויה בדבר בטל דבר בטלה אהבה, ושאינה תלויה בדבר אינה בטלה לעולם, איזו היא אהבה התלויה בדבר זו אהבת אמנון ותמר, ושאינה תלויה בדבר זו אהבת דוד ויהונתן: פירושו של דבר אם תלויה בדבר שאותה אהבה נובעת מאהבה עצמית להשיג את הנאתו ולכן כל שבטל הדבר בטילה האהבה, ואכן זו צוואת כנען לבניו **כמבואר במסכת פסחים דף קיג ע"ב** חמשה דברים צוה כנען את בניו: אהבו זה את זה, ואהבו את הגזל,

עיר התורה שקרובה אליך

מרדכי מלכא

רב ואב"ד עיה"ק אלעד ת"ו

יו"ר ועדת סת"ם העולמית

הרבנות הראשית לישראל

לשכת הרבנות הראשית אלעד. הרצליה

בד"צ אלעד*בתי הוראה*שרותי דת*רישום נישואין*כשרות*מקואות*עירובין

The office of Rabanoot Eled – in hesd of Rabbi MORDECHAI MALKA

ואהבו את הזמה, ושנאו את אדוניכם, ואל תדברו אמת. כוונתו של כנען להיות אנוכי ולדאוג לעצמכם וזו האהבה שאמר להם ולכן לגזול זומה ובגידה ושקר הכל מתחבר כמסר אחד אנוכיות. אולם מצוות אהבת התורה היא אהבה אמיתית אינה נובעת מתוך האנוכיות להשיג את הנאותיו אלא מתוך אהבת חסד להטיב עם חברו ואינה בטלה. ואכן מידת החסד ואהבת הזולת טבועה בעם ישראל זרעו של אברהם כמו שאמר דוד לגבעונים, במסכת **יבמות דף עט ע"א** אמר, שלשה סימנים יש באומה זו: הרחמנים, והביישנים, וגומלי חסדים, **ולזאת עדים אנחנו לתופעה המיוחדת בעם ישראל המיוחד שאם יהיה יהודי בצרה גם בסוף העולם כולם משתתפים בצערו.**

מעשה שהיה עם בעל המראות צובאות והגביר:

מסופר: לרבי משה- זאב (בעל "מראות- הצובאות) רבה של ביאליסטוק, נודע כי אחד מן העשירים, כילי וקמצן, מתנהג בקמצנות יתירה. לפרקים, מפני הבושה היה מכניס עניים לתוך ביתו והיה מאכילם רק פת- במלח, והיתה יציאתם בביאתם, רעבים גם צמאים. מכיון שכך הזמינו רבי משה- זאב לביתו והתחיל להטיף לו מוסר. העשיר- הקמצן, שהיה גם בר- אוריין, התנצל ואמר: רבי, הרי מקרא מפורש "ואהבת לרעך כמוך רק כמוך ולא יותר מזה? וסהדי במרומים, כי אינני אוכל יותר ממה שאני נותן לעניים. כמוני כמוהם, לא פחות ולא יותר... הפסיקו רבי משה- זאב ואמר לו כשהוא מחייך: אם קרית לא שנית, או שכחת מה שאמרו חכמינו במסכת ברכות דף כ"א אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה: רבש"ע, כתוב בתורתך (דברים י, יז) "אשר לא ישא פנים" והלא אתה נושא פנים לישראל, דכתיב (במדבר ו, כו) "ישא ה פניו אליך"? אמר להם: וכי לא אשא פנים לישראל שכתבתי להם בתורה (דברים ח, י) "ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלקיך" והם מדקדקים על עצמם עד כזית ועד כביצה. ולכאורה, המלים "על עצמם" הן מיותרות, ודי היה לומר: "והם מדקדקים עד כזית ועד כביצה" ותו לא? אבל דברי חכמינו, מזוקקים ומדויקים שבעתיים, רק על עצמו יכול כל אדם מישראל לוותר על "ואכלת ושבעת" ולדקדק עד כזית ועד כביצה, אבל כשהדבר נוגע לאחרים וביחוד לעניים, החובה מוטלת עליו לתת להם סעודה ביד רחבה, פתוחה ומלאה, עד שיקיימו את המקרא כפשוטו: ואכלת ושבעת". מספר אוצר החיים.

מעשה עם הרב זושא:

עוד כתב בספר מעינות- הנצח מסופר על רבי זוסיא מאניפולי: פעם נצטברו בידו עשרה רובלים וכדי לשמור עליהם מפני גנבים הניחם בתוך החומש בפי יתרו אצל "לא תגנוב הדבר נודע לגנב ערמומי אחד ושלח ידו ולקח מהם חמשה. וחמשת הרובלים הנותרים הניח בפרשת קדושים אצל "ואהבת לרעך כמוך לימים פתח רבי זוסיא את החומש ולא מצא את עשרת הרובלים במקומם. פשפש ומצא חמשה מהם במקום אחר. נאנח רבי זוסיא ואמר: הביטה וראה, רבש"ע מה בין זוסיא לבין פלוני, אדם כשר מישראל זוסיא, כשהיו המעות בידו נטלן הכל לעצמו, ואילו פלוני, רחמן בן רחמנים, לא נטל אלא מחציתן וקיים "ואהבת לרעך כמוך".

ברכת שבע ברכות רעים אהובים הוא מלשון ופניהם איש אל אחיו:

ולפי"ז פירשנו במקום אחר את אשר תיקנו חז"ל לברך כל חתן וכלה בשבע ברכות שמח תשמח רעים אהובים, ויש לשאול **א.** יש כפל הלשון רעים היינו אהובים? **ב.** ועוד למה לא נאמר אהובים? התשובה כל זוג מתחיל עם דרגת אהבה רעועה וחלשה כמו שולחן רעוע ולזה מכנים רעים, ומברכים אותם שיזכו להגיע לדרגת אהבה של אהובים, כיון שהאהבה האמתית היא דווקא באופן שאחד אהוב על השני שדבר זה תלוי במה שכל אחד מתייחס למה שהשני אהוב ולא למה שהוא אהוב וזה נקרא אהוב על השני. והוא מלשון הנאמר בכרובים ופניהם איש אל אחיו זה סימן שהשכינה שורה ועושים רצונו של מקום, כך הדבר בין בני הזוג כאשר כל אחד פניו ומחשבתו ומאודו על צרכי חברו ולא רק על עצמו השכינה שורה. ובזה יובן היטב שהפסוק מסיים "אני ה'" לרמוז שרק כאשר יקיים מצוות ואהבת לרעך כמוך ברוח התורה זוכים שאני ה' נמצא איתם ושוכן בביתם.

יסוד הבית היהודי:

אחר הדברים האלה מובן היטב שחז"ל הטמיעו בנוסח שבע ברכות את ההדרכה הנכונה לכל זוג שבונה ביתו והוא מסר כללי לאהבת הזולת מהיא, חובה לדעת שאמנם עד הלום התחנכו והלכו בדרך התורה אך כל אחד חי את החיים האישיים שלו וכל מאודו ומעיינו דאגת עצמו וצרכיו, אך ברגע שבונה בית הרי מכאן מתחיל פרק חדש בחיים החיים המשותפים עם כל המשתמע מכך לטוב ולמוטב, ובאותו בית ישנם שני רצונות ושני הרגלים וטבעים ומנטליות שונים ועליהם לגשר ולהתפשר בכדי לחיות חיים משותפים ברוח טובה באהבה ואחווה שלום ורעות, והמפתח להצלחה בזוגיות נעוצה ביסוד שהתורה וחז"ל מלמדים אותנו שאצל כל אחד מבני הזוג צריך לדאוג להימנע מכל דבר שמפריע לשני הגם שהוא נהנה מהדבר מאחר והבסיס לחיים משותפים שכל אחד מקריב מהרצונות האישיים למען שיהיה טוב לשני, ורק בדרך זו הבית הולך וצומח ומתפתח בדרך הנכונה והזוגיות מצליחה ובונים בית לתפארת והאהבה בניהם הולכת וגודלת עד אשר הופכים כגוף אחד ואהובים זה על זה, לעומת אחרים שאינם מוכנים לוותר על הנאותיהם ורצונם למען השני כך שנוצר מצב בבית שכל אחד מאמץ את הדברים שהוא אהוב למרות שמפריע לשני, ויש טועים ולא חושבים שהמציאות כאשר אחד מבני הזוג סובל הרי ממילא גם השני סובל, וגם הדבר גורם לפירוד שהולך ומתרחב עד שמגיעים למשבר ונפרדים ח"ו, ומנסיון חיינו לצערי זוגות רבים שאינם מאושרים ויותר מכך נמצאים תמיד במשברים ואף מתרבים הגירושין בגלל הדבר הזה שלא הורגלו לוותר ולהעניק את הטוב לשני וחיים עם האנוכיות והאהבה העצמית, ונמצא שהגם שאחד לכאורה אהוב את השני אינו אלא אהבה התלויה בדבר להשיג את הסיפוק שלו, וברגע שאינו משיג את סיפוקו והנאותו מיד נוצר מחלוקת ומריבות בבית, ויותר גרוע שמחפשים סיפוקים במקומות אחרים, ולזאת כל הבונה ביתו על אדני התורה צריכים בני הזוג לדעת שהחיים המשותפים היא עבודה על המידות ולהתכונן נפשית לדבר ולקבל הדרכה נכונה ברוח התורה שאהבה אינה פירושה כתפיסת הרחוב שמשמש בשפת אהבה על כל דבר שאוהב לאכול ולשתות שפירושה אהבת עצמו שהרי הוא אוכל את האוכל והשתיה ונמצא שאוהב את עצמו לספק את הנאותיו כך הדבר גם בא לידי ביטוי בין בני זוג שכל אחד אוהב את השני לספק את הנאותיו וזו אינה אהבה אלא אנוכיות, אולם אהבה

מרדכי מלכא

רב ואב"ד עיה"ק אלעד ת"ו

יו"ר ועדת סת"ם העולמית

הרבנות הראשית לישראל

לשכת הרבנות הראשית אלעד. הרצליה

בד"צ אלעד*בתי הוראה*שרותי דת*רישום נישואין*כשרות*מקואות*עירובין

The office of Rabanoot Eled – in hesd of Rabbi MORDECHAI MALKA

לפי השקפת התורה היא שאוהב להתחשב בשני ולדאוג שלשני יהיה טוב גם על חשבון ויתור על הנאת עצמו שלזה קוראים להיות אהוב על השני, ובזה זוכים להתגבר על חילוקי דעות או הרגלים שונים וכדומא.

ואהבת לרעך באשתו:

וכאשר נתבונן שעיקר מצוות ואהבת לרעך כמוך אפשר לקיים באשתו שהיא כגופו כמ"ש בראשית פרק ב פסוק (כד) עלִיפֶן יַעֲזֹב־אִישׁ אֶת־אִשּׁוֹ וְאֶת־אָבִיו וְאֶת־אִמּוֹ וְדָבַק בְּאִשְׁתּוֹ וְהָיוּ לְבָשָׂר אֶחָד: כמבואר במסכת יבמות דף סב ע"ב ת"ר האוהב את אשתו כגופו, והמכבדה יותר מגופו, כאשר הביא בספר טיב הקהילה פרשת ואתחנן כבר ייסד מוהרר"ו ה"ה מורנו הרב חיים וויטאל זצוק"ל בספר הליקוטים פר' עקב סימן ח' שכל עיקר כוונת מצות הנישואין אינה באה כי אם בכדי לקיים בה מצוה זו של ואהבת לרעך כמוך כשיאהב את אשתו כגופו שכן זה קשה ביותר לאהוב כל איש מישראל כמוך' ולכן צריך להתחיל המצוה באנשי ביתו הקרובים אליו כדי שיתרגל בדבר שלא לאהוב רק את עצמו עי"ש.

מעשה עם הרב לוי זצ"ל:

כמו שמסופר על הרב לוי שפעם כאבה הרגל לאשתו והלך איתה לרופא נכנסו שניהם לרופא ושאל מה סובלים אמר הרב לוי כואב לנו הרגליים, שואל הרופא איזה רגל ומראה על רגל אשתו ומה עם הרגל עם הרגל שלך נשאל והשיב שרק רגל אשתו כואבת אם כן למה אמרת כואב לנו הרגליים השיב לרופא כיון שאם כואב לה הרגל גם לי כואב, זה הגדר של אשתו כגופו.

איש ואשה שזכו שכינה שורה בניהם:

ובזה יובן מה שאמרו חז"ל במסכת סוטה דף יז ע"א דריש ר"ע איש ואשה, זכו - שכינה ביניהן, לא זכו - אש אוכלתן. שכאשר מזדככין במידותיהן לחשוב כל אחד מה טוב לשני בכדי להיות אהוב של בן זוגו, זהו המקום שהקב"ה משרה את שכינתו כעין הכרובים שפניהם איש אל אחיו. ובנוסף לכך כתב מרן החיד"א בספרו חומת אנך שמואל ב פרק א וז"ל ויעלה במ"ש הראשונים בפי' ואהבת לרעך כמוך אני ה' כי אהבה גימטריא י"ג כמספר אחד ואהבת רעהו אליו גימטריא י"ג כמספר אח"ד ושני פעמים אהבה גימטריא שם הויה וז"ש ואהבת לרעך כמוך אני ה' דבשניהם גימט' הויה עכ"ד, ואיש ואשה תרי פלגי גופא ואהבה ביניהם גימטריא י"ג ועוד שנים כנגד איש ואשה הם י"ה וז"ש איש ואשה שזכו י"ה ביניהם.

מוסר השכל:

הראת לדעת להבין ולהשכיל וללמוד מפרשתנו את יסוד ועמוד התווך של כלל ישראל והבית היהודי שבכדי שאדם ימלא את תכליתו ויעודו בעולם, וכן להצליח בחברה ובזוגיות הדבר תלוי כאשר מציב כל אדם לעצמו וכן כל זוג לעצמם אתגר שמתחילת חיי הנישואין מתחילים פרק חדש בחיים החיים המשותפים שזה מחייב שיהיה פניהם איש אל אחיו ובראש מעיינו של כל אחד איך וכיצד לעשות שיהיה טוב לשני אפילו על חשבון הנאות עצמו ואך ורק כך נסללת הדרך לבניין עדי עד לשם ולתפארת מתוך אושר ועושר אהבה ואחוה שלום ורעות, וזוכים שהשכינה שורה בביתם תמיד, והטועה לחשוב אחרת כבר אמרו חז"ל אש אוכלתו וכל הזמן ריב ומדון בלי אושר ובלי עושר בלי ששון ובלי שמחה, היות וכאשר לאחד יש צער השני גם סובל ולשניהם לא טוב, ולזאת החלש יאמר גיבור אני ואיזהו גיבור הוא הכובש את יצרו ויתפלל על כך להצליח לקיים את מצוות ואהבת לרעך כמוך בשלימות דוקא בין בני הזוג ויזכו לשפע וברכה והצלחה אמן.

מקורות:

1. כתב בספר החינוך פרשת אם כסף מצוה סו בביאור מצוות הלואה לעני. שורש המצוה, שרצה האל להיות ברואיו מלומדים ומורגלים במדת החסד והרחמים, כי היא מדה משובחת, ומתוך הכשר גופם במדות הטובות יהיו ראויים לקבלת הטובה, כמו שאמרנו שחלות הטוב והברכה לעולם על הטוב לא בהפכו, ובהיטיב השם יתברך לטובים יושלם חפצו להיטיב לעולם. ואם לאו מצד שורש זה הלא הוא ברוך הוא יספיק לעני די מחסורו זולתנו, אלא שהיה מחסדו ברוך הוא שנעשינו שלוחים לו לזכותנו.
2. וביארו הרשב"ם וכן ביז הרמ"ה על מסכת בבא בתרא דף צט ע"א וז"ל בא"ד ודיקינן ולמ"ד פניהם איש אל אחיו הא כתיב ופניהם אל פני הבית לא קשיא כאן בזמן שישראל עושין רצונו של מקום וכאן בזמן שאין ישראל עושין רצונו של מקום, בזמן שישראל עושין רצונו של מקום היו פניהם איש אל אחיו לפי שזכר ונקבה היו והיו פניהם איש אל אחיו להראות חיבת ישראל לפני המקום, ובזמן שאין ישראל עושין רצונו של מקום היו פניהם אל פני הבית להראות שלא היו מסתכלין זה בזה אלא כשנים שאיבה ביניהן, וכו' עכ"ל.
3. ומבואר במסכת שבת דף לא ע"א שוב מעשה בנכרי אחד שבא לפני שמאי, אמר לו גיירני על מנת שתלמדני כל התורה כולה כשאני עומד על רגל אחת. דחפו באמת הבנין שבידו. בא לפני הלל, גייריה. אמר לו דעלך סני לחברך לא תעביד זו היא כל התורה כולה, ואידך פירושה הוא, זיל גמור עי"כ. וכן כתב תלמידו הגדול של הלל בתרגום יונתן על ויקרא פרק יט פסוק יח לא תהוון נקמין ולא נטרין דבבו לבני עמך, ותרחמי לחברך דמן אנת סני לך לא תעביד ליה אנא יי.

בברכת התורה

הצב"י מרדכי מלכא עיה"ק אלעד